

Zsizsmann Endre: A Szentírás egyszerű és világos voltáról szóló tanítás az 1Kor 1,14–31 kálvini magyarázatában

kre-dit.hu/tanulmanyok/zsizsmann-endre-a-szentiras-egyszeru-es-vilagos-voltarol-szolo-tanitas-az-1kor-114-31-kalvini-magyarazataban/

2018. május 16.

Kálvin és Luther teológiájának középpontját a Szentírás képezte. A Szentírás nem más, mint Isten igéje. Az 1566-ban megjelent II. Helvét Hitvallás szerint a Szentírás Isten igaz igéje, s ez a megállapítás igaz a teljes kánonra, vagyis az Ó- és Újszövetség valamennyi kanonikus könyvére. A Szentírás azért Isten igéje, mert nem emberi szó az, hanem Isten beszéde (1Thessz 2,13; Mt 10,20; Lk 10,16; Jn 13,20). (II. Helvét Hitvallás I. fejezet 3. cikkely) S ebből adódik a II. Helvét Hitvallás I. fejezet 4. cikkelyében szereplő híres megállapítás: *praedicatio verbi Dei est Verbum Dei*. azaz: „Isten igéjének hirdetése Isten igéje.”, ami igen nagy felelősséget ruház az Ige hirdetőire. A Szentírás magyarázása és értelmezése tekintetében is fontos támpontokat ad elénk a II. Helvét Hitvallás: „A Szentírásnak csak azt a magyarázatát ismerjük el igazhitűnek és helyesnek, amelyet magából a Szentírásból vesznek (tudniillik az eredeti nyelvek szellemében, a körülmények megfontolásával, valamint a hasonló vagy eltérő, több és világosabb szentírási helyek figyelembevételével), amely a hit és a szeretet szabályával megegyezik s főképpen Isten dicsőségére és az emberek üdvösségére szolgál.”¹

A Szentírás és Isten igéje szinonimaként szerepel Kálvin Institutiójában. „A világteremtő Isten a Szentíráson keresztül jelentette ki magát nekünk”, amiből kiviláglik: „mit kell róla gondolnunk, nehogy tévútra jutva, bizonytalan istenségek után kutakodjunk.”² Gánóczy Sándor Kálvin nyomán ezt írja: „Ez az isteni Ige először Ábrahámnak, Izsáknak, Jákóbnak és a többi választottnak szólt, titokzatos kinyilatkoztatások formájában. Az atyáról fiúra, a nemzedékről-nemzedékre áthagyományozott isteni ígét, amit Kálvin Tórának, törvénynek

nevez, mindenekelőtt Mózes és a próféták foglalták írásba a Szentlélek ösztönzésére, és ők magyarázták a jövendő fele vivő úton.”³ Kálvin a Szentírás tanúságtételét Isten igéjének nevezi. De Írásként is említi. Kálvin szerint az Írás magába foglalja a próféták és az apostolok tanítását, s tartalmazza mind az Ószövetség, mind az Újszövetség átfogó és teljes, tökéletes kinyilatkoztatását.⁴ Kálvin az első Korinthusi levélhez írott kommentárjában a Szentírás tanúságtételét evangéliumnak nevezi az 1Korinthus 1,14–31 magyarázata esetén.

Kálvin tanítása szerint az Írás és az írásmagyarázat nem azonos. Ha e kettő azonos lenne, akkor feleslegesek lennének a bibliai kommentárok. A Szentírás a magyarázandó szöveg, a kommentár pedig a magyarázat. A magyarázat célja az, hogy az olvasót hozzásegítse a Bibliának, Isten igéjének a megértéséhez. Gánóczy Sándor szerint a Szentírás és annak magyarázata segédeszköz. A Szentírás az isteni kijelentés megértésének segédeszköze. A bibliamagyarázat pedig a segédeszköz segédeszköze.⁵

S bár szükség van az írásmagyarázat segédeszközére, ez mégsem jelenti azt, hogy az Írás bonyolult lenne. Dolgozatunk célkitűzése, hogy az 1Korinthus 1,14–31 kálvini magyarázata alapján igazoljuk, hogy a reformátor tanítása szerint a Szentírás értelme egyszerű és világos. Kálvinnak az Írásról mint egészről szóló tanításában hangsúlyozza a Szentlélek belső bizonyágtételének (*Testimonium Spiritus Sancti internum*) fontosságát. Ebből két dolog következik: egyrészt az, hogy nem létezik teljes azonosság az Írás és az Ige, illetve az Írás és a Lélek között. Ennek oka az, hogy „a hermenutika nem tárgyi adottság.” azaz egyúttal hangsúlyozza azt is, hogy a Szentlélek pecsételi meg a szívünkben a Szentírás igazságait. Másrészt pedig az Írás–Lélek kapcsolata „elvezethet az Írás kettős természetének analógiájához is”⁶, azaz a Szentírás emberi oldalához az isteni oldal járul hozzá. Ezen a helyen kell megemlítenünk azt, hogy Kálvin 1Kor 1,14–31 magyarázatában az Írást, vagy másképpen a Szentírást evangéliumnak nevezi.

Írásértelmezés

Hermész a görög mitológia szerint Zeusz fia és Apollón testvére volt, aki az istenek szószólója is. A hermeneutika a görög ἑρμηνεύω igéből származik, melynek jelentése: megfejteni, megmagyarázni, értelmezni, lefordítani, tolmácsolni.⁷ A hermeneutika az írásértelmezés tudománya. Minden korban kihívást jelent Isten igéjét „lefordítani” és érthetővé tenni a mindenkori igehallgató számára. Kálvin szerint a Szentírást vizsgáló ember olyan sajátosságokat fedezhet fel Isten igéjében, melyek átfogó módon az egész kánonra érvényesek. Ezek az értelmezéshez kulcsot adó alapelvek (pl. *regula fidei*, mely szerint az egyház hitének szabálya az egész Írás olvasásakor mérce lehet az olvasó számára, de ilyen az *accommodatio* tanítása is, melyről később még szólunk). Kálvin rendszerében fontos szerepet játszik az Írás tulajdonsága: egyszerűsége és érthetősége. Latinul: *simplicitas et perspicuitas*. Ehhez előbb meghatározzuk a *simplicitas et perspicuitas* fogalmát, majd röviden szólunk Pál apostolnak a korinthusiakhoz írott első levelének keletkezési körülményeiről.

Gánóczy Sándor írja a *simplicitas et perspicuitas* kapcsán, hogy „az Írás belátható, világos és tiszta, ezért nem lehet semmi kétség az igaz volta felől.”⁸ Továbbá megállapítja, egyrészt azt hogy „Isten kijelentése az Ó- és az Újszövetségben lényegileg ugyanaz”,

másrészt azt, hogy az isteni epifánia egyszerű, világos és tiszta ezért nincs okunk kételkedni benne.⁹

Az első Korinthusi levél fontosabb bevezetéstani kérdései

Mielőtt dolgozatunk eredeti célkitűzését próbálnánk elérni, nevezetesen azt, hogy az 1Korinthus 1,14–31 perikópa kálvini magyarázata alapján bizonyítsuk a Szentírás egyszerű és világos értelmét, röviden, csaknem említésszerűen hadd szóljunk a Korinthusi levél keletkezési körülményeiről. Kérdések mentén tesszük ezt: kiknek, mikor és milyen összefüggésben írta Pál apostol az első Korinthusi levelet.

a) Kiknek ír Pál apostol? A Korinthusban élő keresztyéneknek, vagy másképpen a Korinthusban lévő eklézsia tagjainak (az eklézsia az elhívottak serege, a helyi gyülekezet, ebben az időben még nem az egyház *terminus technicus*), akiket a levél címiratában a „Krisztus Jézusban megszentelteknek” és „elhívott szenteknek” nevez. A korinthusi eklézsia tagjai nem tökéletes, vagy hibátlan voltaknál fogva szentek, hanem azért, mert Jézus Krisztus halála és feltámadása által megszabadítottak a bűn hatalmából és Krisztus uralmi szférájába kerültek. Vagyis: Krisztuséi, és ezért az Ő szolgálatában állnak. A szentek a keresztyének megjelölés szinonimája (1Kor 1,2). A korinthusi gyülekezet zsidó- és pogánykeresztyén közösség volt. A zsidókeresztyén vonatkozást igazolja Kriszpusz személye, aki eredetileg a zsinagóga elöljárója, s házanépével együtt Krisztushitre jut („hitt az Úrban”) és megkeresztelkedik (ApCsel 18,8).¹⁰ A gyülekezet pogánykeresztyén voltát a korinthusi közösség környezetében élők vallási szinkretizmusa bizonyítja. Korinthusban ugyanis volt Aphrodité-templom, gyakorlatban volt az Astarót-kultusz.¹¹

Korinthus (más átírással Korinthosz) Akhája görögországi tartományának fővárosa, s egyúttal szellemi és kulturális központ. Csaknem valamennyi ókori filozófia és vallás megtalálható volt benne. Korinthus politikai jelentőségét húzza alá az a tény is, hogy e kikötőváros a római prokonzul tartózkodási helye volt (ApCsel 18,12).¹²

b) Mikor írta Pál apostol a Korinthusiakhoz címzett első levelét? Pál apostol második missziói útja során, miután Athénben prédikál, Kr. u. 51-ben érkezik Korinthusba, ahol ő maga alapította a keresztyén gyülekezetet. Ezen – mindössze másfél évi – ottani tartózkodása alatt (ApCsel 18,11.18), ti. Kr. u. 52–53-ban is, akárcsak Kr.u. 51-ben Gallió a helytartó. Itt Pál apostol előbb a zsinagógában hirdeti az igét (ApCsel 18,4), akárcsak Thesszalonikában. Igehirdetésének tartalma – *in nuce* – az, hogy Jézus a Krisztus és hogy a keresztről szóló beszéd üdvözíti a Jézus Krisztusban hívőket (1Kor 1,18).¹³

c) Milyen gyülekezeti kontextusban írja Pál apostol az első Korinthusi levelet? A korinthusi keresztyén gyülekezetben komoly gondok jelentkeztek. Ezekről Pál apostol korinthusi tartózkodása után szerzett tudomást Efézusban. Egyrészt a pártoskodás ütötte fel a fejét a korinthusi hívek körében (1Kor 1–4). Itt a vita akörül alakult ki, hogy ki kinek az igehirdetése nyomán lett hívővé és keresztelkedett meg. Négy személy köré csoportosultak a korinthusiak: Apollós, Kéfás, Krisztus és Pál apostol.¹⁴ Erről Kloé embereitől értesült (1Kor 1,11).¹⁵ Az Apollós-párti irányzatot a retorika, az allegorikus írásmagyarázat és a filozófia előtérbe helyezése jellemezte. A Kéfás-pártiakat az Újszövetség kutatói a judaistákkal hozzák kapcsolatba. Pál pártja egyértelműen az őt

pártolók, a hozzá hűségesekek csoportja. A Krisztus-párt irányvonala vitatott Budai Gergely és Herczeg Pál szerint. A pártoskodás kérdésére azért tértünk ki részletesebben, mert dolgozatunkban az 1Korinthus 1,14–31-gyel foglalkozunk¹⁶ Továbbá Korinthusban gondot jelentett a paráznaság bűne is (1Kor 5), de az is, hogy a hívek egymással pereltek (1Kor 6,1–11). Fontos gyülekezeti kérdés volt a bálványáldozati hús kérdése is (1Kor 8,1–11,1). Emellett az úrvacsora és az agapé kapcsolata (11,17–34), a Lélek ajándékai – főként a nyelveken szólás és a prófétálás (1Kor 12,1–14,40) – és ezzel szemben az apostol által javallott „kiváltképpen való út”, a szeretet (1Kor 12,31–13,13). Végül az apostol a feltámadás kérdését taglalja (1Kor 15).¹⁷ A korinthusi gyülekezet pártoskodásai közepette ki kellett emelni a keresztről szóló beszéd egyedülálló voltát, mely minden emberi bölcsességen túlmutat.

***Simplicitas et perspicuitas* az 1Kor 1,14–31 kálvini értelmezésében**

Simplicitas et perspicuitas

A *simplicitas et perspicuitas* a Szentírás tulajdonságát jelenti, mely elválaszthatatlan a *Scriptura Sacra sui ipsius interpres* hermeneutikai elvtől. A *simplicitas* egyszerűséget jelent, a *perspicuitas* pedig Kálvin számára azt fejezi ki, hogy a Szentírás nem bonyolult, hanem egyszerű, ugyanis az nem egyéb, mint a Szentlélek ékesszólása, melynek címzettjei egyszerű emberek. Ebből az alaptételből ered a *simplicitas et perspicuitas* tanítás. Kálvin szerint Mózes, Ézsaiás, Jeremiás és Ezékiel egyszerűen és világosan beszélt, hogy az egyszerű ember is megértse Isten igéjét.

Kálvin elutasítja a nagyravágyó, világi ékesszólást – “frivolous rhetoric”¹⁸, s ehelyett a bibliai ékesszólást – “biblical eloquence” – részesíti előnyben, mivel a Szentírásban a Szentlélek egyszerű nyelven szólal meg.¹⁹ Ha a Szentírás egyszerű és érthető, akkor ez a sajátosság Kálvin számára megmutatja a magyarázat módját is, mely szerint a Szentírás magyarázatának is egyszerűnek és érthetőnek kell lennie. Mivel a Szentírás világos, a magyarázatban nincs helye az ellentmondásoknak.²⁰ Logikusan következik ebből az is, hogy a Szentírás magyarázatát a Szentírásból kell meríteni.

A simplicitas et perspicuitas és a Scriptura Sacra sui ipsius interpres kapcsolata

Kálvin írásaiban sehol sem tünteti fel Luther megállapítását, miszerint a Szentírás önmagát magyarázza – *Scriptura sacra sui ipsius interpres*. Ennek Gánóczy szerint több oka van. Ezek közül kettőt említünk. Egyrészt az írásmagyarázat munkáját nem a Szentírás végzi el, hanem a Szentírást kutató tudós a történeti kontextus, a szövegkörnyezet figyelembe vételével. Másrészt az egyház és az egyházi szolgák végzik az igemagyarázatot, vagyis prédikálnak. Ezzel Kálvin az egyház szolgálatának, illetve egyházas jellegének tekintélyét hangsúlyozza (szemben a katolikusok intézményteknitelyével vagy a rajongók exegézist nélkülöző intuitív, „közvetlenül ihletett” igemagyarázatával szemben). Harmadszor pedig Kálvin azt tanítja, hogy a Szentlélek „az Írások szerzője”. Gánóczy szerint Luthernél a *Scriptura sacra sui ipsius interpres* tétel a Szentírás hitelességére vonatkozik, Kálvinnál pedig arról van szó, hogy a Szentírás a

Szentlélek munkája által magyarázza önmagát.²¹ Szűcs Ferenc szerint a szóban forgó lutheri tanítás a *Sola Scriptura* tétellel függ össze a genfi reformátornál. „Az *Institutio* a legszebb illusztrációja annak az állításnak, hogy a reformáció a *Sola Scriptura* elvet valójában hermeneutikai elvként értelmezte, a »Scriptura sui interpres« értelmében.”²²

Az 1Korinthus 1,14–31 kálvini értelmezése

Kálvin az 1Kor 1,14–31 egységet három részre tagolva tárgyalja: az első perikópa az 1Korinthus 1,14–20, második pedig az 1Korinthus 1,21–25, a harmadik pedig az 1Korinthus 1,26–31. Ezért jelen dolgozatunkban az 1Korinthus 1,14–31-et vizsgáljuk. Kálvinnak az 1Korinthus 1,14–31-hez írott magyarázatát röviden így foglalhatjuk össze:

1Korinthus 1,14–20 –Ennek a perikópának a központi gondolata (Kálvin nyomán): az igehirdetés bolondsága az evangélium, melynek lényege a keresztről való beszéd (Krisztus jótéteménye, a megváltás). Ez az egyszerű evangélium, s az erről szóló tanúbizonyságtétel a Krisztusról szóló egyszerű prédikáció. Pál az evangélium egyszerűségét (és az igehirdetését) a hiábavaló és nagyravágyó ékesszólással, valamint a Krisztus nélküli világ bölcsességével állítja szembe.

1Korinthus 1,21–25 –Istent nem lehet a természetből vagy a teremtményekből megismerni, csakis az evangélium és az igehirdetés által.²³

1Korinthus 1,26–31 –Azért hívtunk el, hogy Isten előtt elismerve „semmi” voltunkat, mindent neki tulajdonítva dicsőségére éljünk. Ez Krisztus által lehetséges, aki a mi igazságunkra, bölcsességül, szentségül és váltságul adatott nekünk.²⁴

Kálvin szerint, ha az ember csak a maga tudására és értelmére támaszkodik Isten dolgainak megértésében (ez a világi bölcsesség), akkor „minden éleslátásával együtt is, éppoly ostoba Isten titkainak megértésére, mint amennyire alkalmatlan a számár a cimbalmozásra.”²⁵ A tudomány és a bölcsesség bármily megbecsült legyen az emberek között, ha az Krisztus nélkül való, akkor az hiábavaló.²⁶

Az evangélium egyszerű és világos – tehát érthető

a) A *simplicitas et perpicuitas* elvét Kálvin alkalmazza. Előbb beszél róla: „A megfeszített Krisztusról szóló prédikáció ugyanis egyszerű és dísztelen”.²⁷ Majd alkalmazza: „ami pedig az ékesszólást illeti, arról is épp csak annyit mondok, amennyit a lókus megkövetel”.²⁸ Kálvin továbbá ezt írja: „S minthogy a Szentírásban alig találni más ígét, amely részletesebben írná le Krisztus minden tisztét, ebből igen alaposan megértheted a hit erejét és természetét is. Mert miután a hit tulajdon tárgya Krisztus, ha valaki megismeri, hogy melyek Krisztus jótéteményei irántunk, az azt is megtanulja, hogy mi a hit”.²⁹ Kálvin vallja, hogy ennek a szakasznak a világossága segít a hit titkának megértésében. Ha a Szentírás világos és érthető, akkor világosan és biztonsággal levonható belőle egy-egy általánosabb érvényű igazság (mint itt például a hitről szóló tanítás) – s Kálvin ezt meg is teszi.

b) Pál apostol igehirdetésének tárgya – Kálvin szerint – a Krisztus keresztre (a megváltás jótéteménye) és annak ereje.³⁰ E gondolatsorból az tűnik ki, hogy Kálvin elismerően szól az *eloquentiáról*: „Isten Lelkének is megvan a maga ékesszólása, de ez inkább magától

értetődő és saját [...], belső, mintsem valami eltanult ragyogással tündököl.”³¹ Az ékesszólás az igehirdetésben azért kifogásolható, mert elfedi az evangéliumot, gőgössé teszi az ige hirdetőjét. Ezt Kálvin példázza is Augustinus egyházatyja János 17,7-re vonatkozó homíliájára hivatkozva: „ugyanaz tette Pétert halásszá, aki Cyprianust rétorrá”. Mindketten, Péter is, Cyprianus is Istentől volt – Kálvin szerint, jóllehet Cyprianus rendelkezett az ékesszólás ajándékával, Péter beszéde mégis Isten hatalmas Szentlelke által szóló igehirdetés volt.

c) Pál apostol nem veti el az ékesszólást – a retorikát (εν σοφία λόγου), a művészeteket, mert Isten ajándékai azok,³² de akkor óv tőle, ha abból dicsősége származik az ige hirdetőjének, s ekképpen a túlzásba vitt emberi bölcselkedés Krisztus keresztjét üresíti meg. Aki ugyanis valamit akar mondani Istenről, a kereszt alázatához kell alászállnia. Ehhez önmegtagadásra van szükség. A megfeszített Krisztusról szóló prédikáció „egyszerű és dísztelen, tehát nem szabad sötétbe burkolni csillogó szavakkal.” Ebből az egyszerű beszédből sokkal jobban kitűnik az evangélium igazságának felsége.³³

d) Kálvin továbbá kifejti: Pál apostol éppen azért szóló hallgatóságához „egyszerű és mindennapi beszéddel”, hogy megszégyenítse a világ bölcsességét. Ha Pál apostol ezt tette volna, magának szerzett volna dicsőséget, eltorzulna az „evangélium egyszerűsége”, s ugyanakkor elsikkadna Krisztus tiszta és eredeti ismerete. Az apostol igehirdetését – Kálvin szerint – a legkisebb csiszolás nélkül, egyszerű és darabos beszéddé szerkeszti, s ezzel dicsekszik.³⁴

e) Kálvin szerint Korinthusban az jelentett komoly kihívást az igehirdető számára, hogy visszatérítse a korinthusiakat a kereszt alázatához és az evangélium egyszerűségéhez.³⁵ Fontos kiemelnünk azt is, hogy Kálvin azt hirdeti, hogy „a hívők összes bölcsessége Krisztus keresztjébe van belefoglalva”.³⁶ Ez alapján az igehirdetés célja nem más, mint az, hogy „visszavezessen az evangélium eredeti egyszerűségéhez”, és „egyedül a kereszt hirdetését emelje magasba”.³⁷

f) A keresztről való beszéd üdvözítő erejére vonatkozóan a Róma 1,16-ra s annak általa írt magyarázatára hivatkozik.³⁸ A „bölcs beszéd” nem más, mint a retorika szabályainak megfelelő beszéd.³⁹ Kálvin itt is hivatkozik az evangélium egyszerűségére: „Miután ugyanis nyomban fel lehet hozni ez ellen, hogy az evangéliumot mindenfelé meg fogják vetni, ha a maga pőreségében és egyszerűségében mutatják be”.⁴⁰

g) Mindemellett Kálvin az Institutióban is hangsúlyozza az Írás egyszerű és világos voltát. Az alábbiakban látni fogjuk, hogy Kálvin rendszerező munkájának kijelentései teljes összhangot mutatnak az exegetikai írásokban található megállapításaival.

i. Akiket a Szentlélek megtanított, azok teljesen megnyugodtak a Szentírás isteni eredete felől. A Szentírás akkor fog igazán hatást gyakorolni ránk, ha megpecsételi bennünk igéjét. Az Ézsaiás 43,10 alapján Kálvin tovább bizonyítja a Szentírás egyszerű és világos értelmét: Isten nem fortélyosan és kétértelműen szól (Inst. 1.7.4.).⁴¹

ii. A Szentírás különböző részei egységben állnak egymással. A Szentírás dísztelen, érdes egyszerűsége nagyobb tiszteletet vált ki, mint a múgonddal megszerkesztett beszéd. (Inst. 1.8.1).⁴²

A fentiek alapján kijelenthetjük: Pál apostol a megfeszített Jézus Krisztusról szóló evangéliumát hirdeti a korinthusiaknak. Pál apostol nem veti el az *eloquentiát*, hisz az Isten ajándéka, akárcsak a művészetek. Ám ha az ékesszólás csak az emberi gőgöt növeli, akkor elutasítja. Az evangélium egyszerű, világos, darabos, dísztelen beszéd. Ez a beszéd igaz, tehát nem szorul bizonyításra vagy retorikai segédeszközökre.

Az Írás nem homályos?

Végül egy másik (ám szintén az első korinthusi kommentárból származó) kálvini gondolatmenettel is érdemes alátámasztanunk a fent tárgyalt hermeneutikai alapelveket. Kálvin később, a 13. fejezet magyarázatában is megismétli a fent bizonyított meglátását, mely szerint a Szentírás értelme érthető, egyszerű és világos. Látni fogjuk, hogy itt egymás mellé állítja a „Szentírás” és az „evangélium” kifejezéseket, mintha a második pontosabb körülírása lenne az előbbinek. Amint a Szentírásról állítja, hogy „biztos és igaz”, úgy az evangélium is érthető, világos.

Kálvin szerint az Isten bölcsessége a teremtett világban szemlélhető, de teremtményeiből is kitűnik (*theologia naturalis*). A bűneset óta Istent nem lehet megismerni a természet puszta szemléléséből és teremtményekből. A kinyilatkoztatásról (=kijelentés) állítja Kálvin, hogy nem homályos: „Való igaz ugyanis, hogy ez a világ olyan, mint egy színpad, amelyen az Úr látható formában mutatja meg dicsőségét, és mégis, miközben ez a látványosság a szemünk előtt tárul fel, mi csak vakoskodunk, de nem azért, mert homályos a kinyilatkoztatás, hanem azért, mert elménk elidegenedett tőle”, és a Kolossé 1,21-re tesz utalást. Továbbá arra is felhívja Kálvin a figyelmünket, hogy Istent saját értelmünkkel – okoskodásunkkal – nem ismerhetjük meg, s itt a Róma 1,21-et juttatja eszünkbe. A János 1,5 idézése sem véletlenszerű, hisz az emberi tudatlanság, közönyösség, Isten dicsőségének megvetése sötétségnek számít, Isten dicsősége és igéje (az evangélium) pedig a világossággal hozható összefüggésbe.⁴³

a) Kálvin szerint az 1Korinthus 13,9–12-ben a „Most tükör által látunk” mondat jelentése: „jelenlegi tudásunk mértéke a tökéletlenséggel (mintegy a gyermekkorral) egyezik meg, hiszen még nem látjuk világosan a mennyei ország titkait, mert még tiszta látásnak sem örülhetünk.”⁴⁴ Továbbá a tükörről értekeznek. A tükör görögül αἴνυμμα. Az αἴνυμμα – Kálvin szerint az ige szolgálata (Szentírás, prédikáció) és az igehirdetéshez szükséges eszköz (sákramentum). De tükör a világegyetem is, melyben visszatükröződik Isten dicsősége (Róm 1,20; Zsid 11,3). A teremtmények is tükörnek számítanak, melyekben „Isten láthatatlan fensége jelenik meg”.⁴⁵ Mivel mi nem láthatjuk úgy Isten arcát, mint az angyalok, az ige szolgálatára és a sákramentumokra vagyunk utalva. Ez a látás homályos.

Így jutunk el a 13. fejezetben is a Szentírás világosságáról szóló tanításhoz: ha a természetben adott kijelentést már nem érti meg a bűn miatt elhomályosult értelmű ember, ezért szükség van egy világosabb kijelentésre.

b) Kálvin szerint „Isten ismerete, amelyet most az igéből kapunk meg, biztos és igaz, nincs abban semmi zavaros, kusza vagy sötét; az összehasonlításban mégis homályosnak nevezi, mert távol van attól az tiszta megjelenéstől, amelyet várunk, mert akkor színről színre fogunk majd látni.” Kálvin szerint az 1Korinthus 13,12 nincs ellentmondásban azokkal az igékkel, melyek az evangélium tisztaságáról szólnak. Ebben az

összefüggésben Kálvin leszögezi: „Istennek világos és tiszta kijelentése van az igében (amennyiben nekünk hasznos) semmilyen nehezen érthető dolog nincs benne, ami bizonytalanságban tartana minket (ahogyan azt a hitetlenek költik)”. Az akkor – τότε – határozószó az utolsó napra, Krisztus napjára vonatkozik.⁴⁶ A „rész szerinti ismeret” kapcsán megállapíthatjuk, hogy igaz, hogy most „rész szerinti” az ismeretünk, de ez sem a Szentírás homályosságát, hanem az ember tökéletlenségét jelenti.⁴⁷

Kálvin szerint amíg e világon élünk, hitbeli látásunk homályos, ismeretünk pedig rész szerint való. Ez azért van így, mert értelmünk meghomályosodott. Isten igéje azonban igaz, nincs abban semmi kusza, vagy zavaros. Ezért az igehirdetés és az arra való figyelés, valamint a sákramentumokkal való élés elengedhetetlen tartozéka a kegyes életnek. Hitbeli látásunk a parúzia pillanatában teljeseedik ki.

Miként érthetjük meg a Szentírást? – *Accommodatio*

A *perspicuitas et simplicitas* gondolata egy másik hermeneutikai szemponthoz vezet tovább bennünket, mely szorosan kapcsolódik témánkhoz, s ezért mindenképp érdemes még figyelembe vennünk. A Szentírás azért érthető, mert Isten hozzáigazodik az emberi megismerés korlátaihoz. Ezt mondja ki az *accommodatio tanítása*. Kálvin ezt háromféleképpen szemlélteti: egyrészt úgy, hogy Isten úgy szól hozzánk mint a szülő vagy a dajka a gyermekhez, másrészt pedig úgy mint a tanító, aki növendékei szintjén érteti meg az elsajátítandó tudásanyagot, s csak fokozatosan adja át az ismereteket, és harmadszor mint a bíró, aki az elítéltek magas hányadához képest műveltebb, s az ő szintjükön kell fogalmazza meg az ítéletet.⁴⁸

Összegzés

1. A *simplicitas et perspicuitas* a Szentírás tulajdonságát jelenti. Kálvin tanítása szerint a Szentírás egyszerű és világos. Ezért érthető is. A Szentírásról, vagy – ahogyan Kálvin az 1 Korinthus magyarázatában beszél róla – az evangéliumról elmondható, hogy igaz, tiszta, biztos, világos, nincs benne semmi kusza vagy sötét. Az evangélium érthető, egyszerű, világos, darabos, dísztelen beszéd. Az evangélium tartalma Krisztus keresztye, más szóval a megváltás. Jóllehet kimondtuk, hogy a Szentírás egyszerű és érthető Kálvin szerint, mégis hozzá kell tennünk azt is, hogy a megértés csakis a Szentlélek megvilágosító munkája által lehetséges.

2. Homályos-e az Írás? A Szentírás azért tűnhet homályosnak, mert elménk elhomályosodott, hitbeli ismeretünk pedig nem teljes, hanem rész szerint való, ami Krisztus visszajövelekor jut teljességre.

3. Hogyan érthető tehát a Szentírás? Úgy, hogy Isten lealacsonyodik az emberi megismerés korlátaihoz, és a szülő, tanító tapintatosságával, vagy pedig a bíró szigorával szólítja meg az Szentírás olvasóit.

¹ Bullinger Henrik: *Második Helvét Hitvallás*, ford. Buzogány Dezső, Juhász Tamás, Sipos Gábor, Kolozsvár, k.n., 2010, 8.

² Kálvin János: *Institutio Christianae Religionis, A keresztyén vallás rendszere*, 1. köt., ford. Buzogány Dezső, Budapest, Kálvin Kiadó, 2014, 58–59.

- 3 Gánóczy Sándor – Stefan Scheld: *Kálvin hermeneutikája: Szellemtörténeti feltételek és alapvonalak*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1997, 54.
- 4 Gánóczy – Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, 54.
- 5 Gánóczy – Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, 61.
- 6 Szűcs Ferenc, Kálvin hermeneutikája, in: Tóth Károly – Szűcs Ferenc (szerk.): *Szószék és katedra: Tanulmányok Dr. Tóth Kálmán professzor tiszteletére*, Budapest, Református Teológiai Akadémia, 1987, 97–103, 100.
- 7 Varga Zsigmond (szerk.): *Újszövetségi görög–magyar szótár*, Budapest, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1992, 371.
- 8 Gánóczy – Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, 57.
- 9 Gánóczy – Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, 57.
- 10 Tőkés István: *A korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*, Nagyvárad, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995, 17.
- 11 Georg Werner Kümmel: *Einleitung in das Neue Testament*, Heidelberg, Quelle & Meyer, 1964, 199–200.
- 12 Tőkés: *A korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*, 9.
- 13 Tőkés: *A korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*, 9.
- 14 Tőkés: *A korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*, 11.
- 15 D. A. Carson – Douglas J. Moo: *An Introduction to the New Testament*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2005, 415–417.
- 16 Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1994, 50.
- 17 Carson – Moo: *An Introduction to the New Testament*, 415–417.
- 18 Gamble, Richard C.: *Brevitas et Facilitas: toward an understanding of Calvin's hermeneutic*, *Westminster Theological Journal* 47, 1985/1, 1–17, 13–15.
- 19 Uo., 15.
- 20 Uo., 15.
- 21 Gánóczy – Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, 56–58.
- 22 Szűcs Ferenc: *Kálvin hermeneutikája*, 98.
- 23 Kálvin János: *Az első Korinthusi levél magyarázata*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2015, 49–52.
- 24 Uo., 53–58.

25 Uo., 46–47.

26 Uo., 47.

27 Uo., 43.

28 Uo., 52.

29 Uo., 57.

30 Uo., 42.

31 Uo., 44.

32 Uo., 42–43.

33 Uo., 42–43.

34 Uo., 41.

35 Uo., 43.

36 Uo., 42.

37 Uo., 44.

38 Uo., 45.

39 Uo., 42.

40 Uo., 44.

41 Kálvin: *Institutio I.*, 60–62.

42 Uo., 63–64.

43 Kálvin: *Az első Korinthusi levél magyarázata*, 50.

44 Uo., 298.

45 Uo., 299.

46 Uo., 299.

47 Uo., 298.

48 Kustár Zoltán: Kálvin János hermeneutikája és annak hatása a modern természettudományok fejlődésére, *Református Szemle* 102, 2009/5, 547–555.